

EUSKALDUN FEDEA ANTZOKI EDO TEATRO ZARREAN

Gauden illaren amabostean egin du Donostiyako euskal lagundi «Euskaldun Fedea-k», amasei urte abetan egiñ duben ekiñ aldirik egoki, eta goitsuena, euskarazko jostirudi gaiñ gañeko egintza sortze berriko, edo chardiñ saltzalliak esango lutekien bezela..... Orainguakin.

Bañan, ¿non ezkutatu ziran Aitor-en ondorengo eta *Ama Euskara-ren* seme jatortzat, beren buruak, ajolik ez diyoten tokiyetan agertu nai dituzten oriyek? ¿Lotaratzen utzi bear al zayo gure *Ama*, besterik ez bezelakoari? ¿Zer egiñ dute, aritz arbastakiñ egintako seas-ka maitagarriyan, *Ama zar*, beti gazte danaren bular gozua edozki duten nere anayak? ¿Zutitu liteke euskara, urtean beñ antzokiyan mintzatzen aditze bakarrarekiñ baldiñ etzana badago?

Aita Mortara euskal naidar jakintsuak ikusi izan bazuben gure antzoki zarra gau ortan utza, badakit; chit ongi dakit esango zubela, euskaldunak ez dezute zuen izkuntz aberats, eta besterik ez bezelako ori batere maite: eta nik berari aditu baniyo bezela esaten det neregan: ¿Zer arrazoi aundiya daukan, Aita!

¿Oroitzen ote da Aita jakintsu au, zenbat bider ezkeñi diyon *Diputazio chit goituak*, euskal ikastolen zabalkera, izandu dan euskal jai aldi geyenetako egunetan, bere eskari maitagarriyaren erantzueraz? Bada oraindik uste det gure mendiyetan ez dala sortu gauza naijarri ori egiteko, bear dan bezelako arri egokirik.

¿Non ote dira, Aita, azkeneko odol tantua ere emango lutekien euskaldunak Euskaragatik?

Nik ez nezake orren erantzuerik eman bear dan garbitasun osoakin: bañan, ezan nezake, errasago dalarik, amabost chakur chiki ema-

teko bildur euskaldunenak-gatik, arkitu zala antzoki zarra ill onen amabostean lekurik geyeneko utzarekin; bañan euskaldunen lotzagarrizat izan dediñ, an ikusi nitubenak izan ziran, Andre ELISA FIGUEROA, Galiziyako alaba jatorra, eta urte guztiyetan euskal jolasetara agertzen dana, chit naitasun aundiz; SATURNINO REGO, au berez Donostiarra izan arren, aita Galiziyatar baten semia; bañan poz aundiz, eta biyotzaren aginde onez esaten det, an ikusi nitubela ere, Joakin Muñoz Baroja jauna, bere aita zana bezelako euskaldun eta koškero jatorra; Bizente Arangoa jauna, biyotz biyotzetikako euskal naidarra; Jose Ayerdi jauna; Toribio Alzaga jaunak, albistatu ziran eziñ eche-tik irtena gertatzen zitayola, ondo ezik arkitzen zalako, bañan erosi zuben chartela sarbidezkoa, zeñarekiñ biraldu zuben bere adiskide bat; Adrian Loyarte jauna berriz, echeratu zan antzokira sartu ta beriel, eztularen jipotasunen bidezko bildurrez; beste batzuen izenak agertu nai nituke, bañan, luzecho era azpergarriyak gerta ez ditezen errenkada abek, ekiñ bear diyot «Euskaldun Fedea-ren» jolasaldi gau ortakua zer nolakua izan zan irakurleai jakiñ arazten.

Seiki arrabatariyak beren ekiñ aldiya egiñ ondoren, *Maitasunagatik* izentzat daramakiyenakiñ asiyera eman ziyon «Euskaldun Fedea-k», gau artan egin bear zuben sayo ederrari. Abalitzeta onen gayak chit ederki osatu zituzten, Rosario eta Jošepacho Artola-k, ala nola Maria Kasal-ek; irurak aritu ziran guztiz egoki, irudi guztiyetako gayetan deitu eta ager araziyak izan ziran iruditegira; damacho abakiñ bai, dauzkala Ama Euskarak alaba egiyazkuak; eta, nola ez ¿baldin gurasuak aritz eztuen edo ezkurraren ura edan arazi badiyote? Pepe Artola era Felipe Kasal baleudezke pozik, orlako euskal biyotzdun alabakin; guraso aben erakusgaya artu bear genduke guztiyak išpillutzat.

Abekiñ batean aritu ziran chit ongi, eta beren alabai lagunduaz, Pepe Artola eta Felipe Kasal; guztiz goi goyeneko mallan berriz, Anton Iraztortza, galai Julian-en irudizko antzapez; eta ¿zer esango det Ramon Gelbenzu-gatik? Onek bere aspo kerten motzarekiñ. ler ez-tanda eragiñ arazi ziyola farrez, antzokiyan arki zan jende mordoška chikiyari; baita eta gaipetu zuten oso neurri onez bakoitzak bere egin-kisuna, Arrieta, Echebeste eta Larman jaunak. En nuke esan bear, bañan zori on ugariyak opatu zizkiraten antzokiratu ziran euskaldunak, nere abalitzeta *Maitasunagatik*. Egiyazkuak badira, ezkerrikasko.

Gero, Pepe Artola-k eragiñ arazi zituben chalo ugariyak, beti oituzatzen duben bezela algara aundipean, *Iskiña Mutrikun* deritzon,

Bitoriano Iraola-ren bakarrizketa pollitarekiñ. Nik etzekiat nola mol-datzen aiz Pepe : ¡Zartu ta ere, beri gazte!

Ez dakit zenbat-garren aldiz, iruditegiratzen dan *Mariya* izentzat daramakiyen jostirudi Ganboa-rena, bañan badakit ongi, jendiak ge-ruago ta atsegintasun geyagorekin ikusten dubela egintza eder au. Gai ontan guztiz gainkiro aritu ziran guztiyak, bañan Ganboa, zer esanik ez dago. Ori dek kariñua, ori, Ganboa, Mariya-ri. ¡Nik etzekiat nola gelditu aizen mutill zar! ..... ¡A, bai! bazekiat: *bere bolchako chanpo-nak-gatik*.

Ero algara bakarrizketa au ere, neria da; chalo eta zorion ugari-yak irabazi ditut berakiñ, Larman jaunari ezkerak. Onek ez du arki-tzen zailtasunik, ez euskeraz ta ez erderaz; guztirako erreskeri aundi-kua da, eta Euskal-erriko iruditegietan agertzen dan jostiruditar mai-surik jayuena ere bada. ¡Ori da, ori, euskeraz garbiro mintzatzia.

Bukaera eman zitzayon, *Aldiz-aldiz* Abelino Barriola-ren jostirudi fartsuarekin, jasorik chalo eta zorionak, «Euskaldun Fedea-ko» Artola, Iraztortza, Kasal, Gelbenzu eta Larman jaunak.

Naiz euskaldun guchiren laguntza izan, ez gera azpertz «Euskal-dun Fedea-tarrak».

Kementzu, indartzu eta euskaraganago maitasun andiz, azkeneko odol tantorik ezergatik ezkeñi gabe.

¡Aurrera, Euskaldun Fedea!»

JUAN INAZIO URANGA
